

BONES FESTES PER TOT L'ANY 1983.

US DESITJA EL VOSTRE AMIC

JORDI ROMAGUERA i CUBEDO

ROSELLES, 28, 1er. ☎ (93) 337 77 75 ■ L'HOSPITALET DE LLOBREGAT
EL BARCELONÈS

JUSTIFICACIÓ

*Tots el pobles deuen als seus conciutadans
llur reconeixença pels actes i actituds que
aquests, rics o pobres, de dreta o d'esquerra,
han realitzat en defensa del treball i la vida; i,
en els països on hagi estat perseguida la llen-
gua i la cultura que els hi són pròpies, han
aguantat amb fermesa una constant línia de con-
ducta que els fa trobar en la nostra bandera i
en la nostra Nació un motiu de joia per saludar
com amics tots els pobles del món.*

L'autor.

El 28 de desembre de 1932, el President de la Generalitat de Catalunya, Francesc Macià, inaugura la primera Biblioteca Pública Municipal, a la ciutat de L'Hospitalet.

A tots els catalans, els conscients d'ésser-ne, els quals m'han ensenyat a conèixer i estimar el meu País; i als no conscients perquè algun dia n'esdevinguin.

A la meva família, que malgrat el seu catalanisme demostrat, m'advertiren amb el «no t'emboliquis tant». Especialment, però, a la meva tia Concepció, la qual fou sens dubte qui m'inculcà la profunda catalanitat.

«La vida és el preu d'un ideal».

Francesc Macià.

(tardor 1926)

... el primer President de la Generalitat catalana, el senyor Macià, que va ser el primer President de la Generalitat catalana, el senyor Macià, que va ser el primer President de la Generalitat catalana...

Francesc Macià

El 25 de desembre d'aquest any vinent, 1983, en el dia de Nadal, s'escaurà el 50è aniversari de la mort del qui fou primer President de la Generalitat restaurada. El número 111 dels nostres Presidents. Malgrat que no convé massa, recordar temps pretèrits, en aquesta ocasió és d'inqüestionable equanimitat, commemorar durant l'any 1983, una sèrie d'actes reivindicatius de l'«Avi», entre els quals, per fi, el de l'erecció del seu monument.

Com és de llei, ens caldrà continuar treballant per atiar el foc, encara que a estones ens sembli que hi ha més cendra que brases. La tasca de Sísif, recordeu? Els pobles, com a collectivitats, tenen un «karma», un destí, que els enxampa, vulgues que no, i els determina. Hi ha pobles, als quals la geografia i la història han fet una mena de traïció, i les generacions que s'hi succeeixen malden, l'una darrera l'altra per retornar a uns orígens en què fins i tot arribaren a ser ells, tal com eren, de portes enfora.

Nosaltres som un d'aquests pobles i això és irreversible. Ara bé: cadascú pot fer-ho, al seu torn, irreversible, o bé donar-se per la pell i apropar-se al foc que més escalfa.

Francesc Macià

Vosaltres, receptors i destinataris d'aquesta nadala d'enguany; entre molts d'altres, passarem fred, i això serà, sovint, un regust amarg, un greuge i un patir. Però tindrem consciència que no es pot servir a dos senyors i que romandrem, doncs, sense estridències, ni vanaglòries, ni pretesos heroïsmes, fidels, per sempre més, al servei d'aquest poble.

Aquest petit llibret no pretén ser cap biografia ni de bon tros. Ja hi ha erudits prou qualificats per a tal estudi. Solament vol recollir l'esperit, en forma de textos —parcials o totals— d'una manera cronològica, que menà sempre Francesc Macià, per tal de tornar a Catalunya la seva dignitat.

Sabem que amb modestíssims homenatges com vol ser-ho aquest, no culminarem l'obra que va posar en marxa Francesc Macià; sinó amb la confiança de reprendre el combat amb el desvetllament de la nova joventut. Tant de bo, els següents textos serveixin per a reflexionar i evitar de no desviar-nos dels destins; els quals, el nostre cabdill, ens deixà amb clarividència ben assenyalats.

Finalment, només em resta aclarir que, l'apassionament que en algun moment pugui guiar-me, no és altre que el desig de justícia.

J. R. C.

Francese Macia

AJUNTAMENT
DE
LES BORGES BLANQUES
VAL D'UNA PESSETA
DE CIRCULACIO DINTRE LA
CIUTAT I GARANTIT PER LA
CAIXA MUNICIPAL

[Signature] *[Signature]* *[Signature]*
L'ALCALDE. L'INTERESSAT.

1
pta

Tal com he dit anteriorment, no exposaré la biografia de Francesc Macià «l'Avi», tal com li deien afectuosament; sinó que posaré en relleu un compendi dels seus discursos, parlaments o frases més remarcables i sobresortints dirigits sempre amb fermesa i elegància, com ell solia fer-ho.

Un cop situats a l'any 1905, i quan Francesc Macià estava més ben col·locat, dintre de l'exèrcit com a Tinent Coronel; ocorregueren els fets coneguts per la crema del «Cu-cut»; i aquell militar que no parlava mai de política, que feia més d'enginyer que de militar, va oblidar-ho tot, va supeditar-ho tot a la seva condició de català i va sublebar-se contra una disciplina estúpida que traïa els seus sentiments de patriota. Tenia aleshores 46 anys.

Dos anys més tard, es presentà candidat en el marc de la Solidaritat Catalana. Aquesta actitud li comportà el trasllat a Castella, previ ascens a coronel, que Macià refusà, i hagué de renunciar a la carrera militar. Va triomfar en aquestes eleccions i a les posteriors ininterrompudament, dels anys 1910, 1914, 1916, 1918, 1919, 1920 i abril de 1923.

Cap a l'any 1917 col·laborà amb el setmanari «Renaiement» de la Unió Catalanista, presidida per Martí i Julià.

A l'any 1918 a les Corts Espanyoles, seguia fent discursos i més parlaments, fins que, els etzibà:

«Nosotros no queremos una lucha de clases que nos deshonraria y precisamente por eso luchamos contra los que la producen y la fomentan. Con nuestros ideales, con la nobleza y honradez de nuestros ideales, tenemos bastante para vencer.»

Mentrestant, a Barcelona, sorgí la Federació Democràtica Nacionalista, que va sortir de l'intent de reunir sectors de la petita burgesia i de la classe obrera, escampats en diferents organitzacions republicanes i nacionalistes, entorn d'un programa independentista.

Cap a l'abril de l'any 1922, participa en la Conferència Nacional Catalana i en no acabar-se d'entendre, funda tres mesos més tard, l'organització de combat Estat Català. Funda una revista amb el mateix nom i n'esdevé el director.

Després del cop d'estat del 1923, s'exilià i s'instal·là primer a Perpignà i a Bois-Colombes després. El 1925 llança, en nom del govern provisional de Catalunya l'emprèstit Pau Claris, per tal de recaptar fons destinats a aixecar la República Catalana, amb la següent crida:

«Amb una esperança absoluta i una fe cega en Catalunya. Nosaltres tenim fe en el poble català. Nosaltres catalans no som pas diferents dels altres homes. Nosaltres no som pas una raça inferior. El dia que ens decidim l'entusiasme ens enlairarà com el foc...»

Amb el secretari J. Carner-Ribalta viatgen a la U.R.S.S. a fi de cercar un ajut. Per una raó de sinceritat del patriota català, no s'arribà a un acord. Ell no podia enganyar el poble de Catalunya fent-lo servir per a implantar un règim que no volia. I va prescindir-ne.

Aleshores començà, per compte propi, l'acció coneguda per «Prats de Molló».

Sembla un fet curiós, però el 26 d'abril de 1926 s'estrenà a Barcelona l'obra «Cançó d'Amor i de Guerra», la qual es titulava primer «Els soldats de l'ideal» i com sa-beu transcorre als paratges del bell Vallespir.

Doncs bé; mig any més tard, el 4 de novembre de 1926, al Vallespir, concretament a la villa Denise, el quarter general de Prats de Molló, eren delatats i detinguts «els soldats de l'ideal».

Per això, quan escolto l'acabament de l'obra de Lluís Capdevila i Víctor Mora, em ve a la memòria la gesta de «l'Avi»; si no, recordem els darrers versos:

«Els soldats vénen ja
per complir son destí,
al seu pas sembraran
amorettes sens fi.
Al passar ben triomfants
els seus cants ens diran
que al combat mon record
dins el cor ells hi portaran.
Han arribat els braus soldats,
minyons ardits de la victòria,
amb el ressò dels seus combats
sos nobles fins per tot arreu han imposat.
Són campions de la Igualtat,
el patri amor sos passos guia
i dóna foc a nova vida
son penó de Fraternitat.

Sí, quan tot era a punt, i els plans eren enllestits i detallats fil per randa, són detinguts i traslladats a la presó de la Santé. Vegem, però, alguns manifestos que va fer Francesc Macià:

«Dos segles d'esclavatge, d'humiliació i d'oprobri no han pogut matar la veu de la nostra ànima. Ens han pogut sotmetre els nostres cossos per la força de les armes i arrabassar-nos, així, les nostres llibertats; ens han pogut fer abaixar el cap sota el seu jou i fins treballar per a l'opressió, però no hem oblidat mai la veu interior de la nostra rebel·lió ni de fer-la sentir als altres com a protesta i invocació del nostre dret.»

■ I continuaven els manifestos de «l'Avi»:

«Us crido amb el mateix crit històric que ens recorda les nostres antigues victòries nacionals, car és en aquest moment que voldria fer desaparèixer la meua persona per

tal que reconeguéssiu en la meua veu, la veu de la vostra raça, i en la meua gesta, la gesta d'aquells que ens han precedit en la Història.»

I per quan el fet hagués estat consumat; propagar:

«És Catalunya la que avui us saluda, nacions lliures del món, en el moment d'aixecar-se en armes en defensa del seu dret imprescriptible de governar-se ella mateixa. Assistits per aquest dret i ajudats per un exèrcit de braus voluntaris catalans, així com per l'heroica «Legió de Voluntaris italians per la llibertat dels pobles» acabem de proclamar la nostra independència nacional i us demanem el vostre ajut encara que sigui moral pregant-vos que vulgueu reconèixer Catalunya com a Nació lliure.»

D'aquesta manera ho adduïa:

«La raça catalana, la seva llengua, els seus costums, les seves tradicions, el seu temperament i el seu caràcter, són profundament diferents i, en molts aspectes, oposats als d'Espanya.»

Fou aleshores quan vertaderament s'internacionalitzà «el problema català», amb l'obertura d'aquest procés. A París, Macià dóna les gràcies a Pierre Cot, col·laborador del seu advocat Henry Torres; pel comportament d'aquest envers els catalans encausats.

Henry Torres —que, essent Macià President, ha estat Ministre de l'Aire, a França— contesta:

—Ens veiem obligats a defensar tants assumptes dubtosos que quan hom té la sort de defensar una persona d'honor, d'una vida tan alta i tan neta com la vostra, els que hem de donar les gràcies som nosaltres.

Després de residir a Bèlgica, s'embarcà amb Ventura Gassol, cap a l'Uruguai, on arribà a l'any 1928. Va recórrer els centres catalans, no pas pocs, d'Argentina, Xile, i de Cuba.

tal que reconeguéssiu en la meua veu, la veu de la vostra raça, i en la meua gesta, la gesta d'aquells que ens han precedit en la Història.»

I per quan el fet hagués estat consumat; propagar:

«És Catalunya la que avui us saluda, nacions lliures del món, en el moment d'aixecar-se en armes en defensa del seu dret imprescriptible de governar-se ella mateixa. Assisitits per aquest dret i ajudats per un exèrcit de braus voluntaris catalans, així com per l'heroica «Legió de Voluntaris italians per la llibertat dels pobles» acabem de proclamar la nostra independència nacional i us demanem el vostre ajut encara que sigui moral pregant-vos que vulgueu reconèixer Catalunya com a Nació lliure.»

D'aquesta manera ho adduïa:

«La raça catalana, la seva llengua, els seus costums, les seves tradicions, el seu temperament i el seu caràcter, són profundament diferents i, en molts aspectes, oposats als d'Espanya.»

Fou aleshores quan vertaderament s'internacionalitzà «el problema català», amb l'obertura d'aquest procés. A París, Macià dóna les gràcies a Pierre Cot, col·laborador del seu advocat Henry Torres; pel comportament d'aquest envers els catalans encausats.

Henry Torres —que, essent Macià President, ha estat Ministre de l'Aire, a França— contesta:

—Ens veiem obligats a defensar tants assumptes dubtosos que quan hom té la sort de defensar una persona d'honor, d'una vida tan alta i tan neta com la vostra, els que hem de donar les gràcies som nosaltres.

Després de residir a Bèlgica, s'embarcà amb Ventura Gassol, cap a l'Uruguai, on arribà a l'any 1928. Va recórrer els centres catalans, no pas pocs, d'Argentina, Xile, i de Cuba.

Als volts de setembre-octubre del mateix any 1928, aprovà la Constitució d'una futura República Catalana; molt i molt avançada pels temps que corrien.

Com a exemple, citarem l'article 51, de l'esmentada Constitució, el qual diu així:

«A Catalunya es prohibeix la ganduleria i la mendicitat. Tots els ciutadans deuran exercir habitualment algun ofici o professió, o dedicar-se la major part de l'any a ocupacions mecàniques, industrials, mercantils o intel·lectuals. No estaran exempts d'aquest deure, ni els rendistes.»

O l'article següent, el 52, on tornava a demostrar la seva sensibilitat.

«A Catalunya queden prohibides les curses de braus, les exhibicions de boxa i tot esport que tendeixi a embrutir el poble. Les places de braus i els rings de lluites de boxa seran enderrocats en el terme de dos anys, una volta assolida la independència.»

Inseparablement de Ventura Gassol, marxà a Nova York. D'aquí a Suïssa, que en rebutjar-los, retornaren a Brusel·les.

L'any 1930, Macià travessà il·legalment França i arribà al setembre a Barcelona. Un cop descobert, el detenen i el retornen a Bèlgica. Per fi, el 22 de febrer de 1931, se li acaba l'exili per sempre més, i ve a Catalunya.

El 14 d'abril del mateix any proclamà l'anhelada República Catalana, la qual solament durà 3 dies, fins la reconversió en Generalitat de Catalunya.

L'any 1932, en plena efervescència dels moments històrics que es vivien, al migdia de l'11 de setembre, Francesc Macià, davant l'estàtua de Rafael Casanova, totalment coberta per 2.000 corones, i una pila de rams, hi diu:

«Nosaltres hem recollit aquella herència i la túnica tacades de sang del nostre Conseller en cap, ha estat la investidura civil que hem pogut aixecar com a bandera

perquè ens siguin reconeguts els nostres drets: Gràcies a ells ens trobem avui en el començament d'un camí que s'obre clar i ample als nostres ulls. Catalunya reneix a la vida civil. Amunt els cors, catalans! Tenim les facultats per a governar-nos i seran ampliades legalment a mesura que les nostres necessitats ho exigeixin!...»

A la tarda, reunit a la Generalitat, sentència:

«Els escèptics, com que no actuen, no creuen en la virtualitat de l'obra.»

Més endavant, en les eleccions al Parlament de Catalunya, fou elegit diputat per Barcelona.

El 6 de desembre del 1932, s'inaugura el Parlament amb una solemnitat com mai s'havia vist. El parc i els carrers adjacents són plens de milers i milers de persones. Les botigues tanquen al migdia. Els edificis llueixen domassos. Avions sobrevolen amb banderes catalanes.

Tot un aire de festa. El President surt de la Generalitat a les 4 en punt de la tarda, en un seguit de cotxes. Al darrer hi va Macià, descobert. Davant el Parlament una companyia formada rendeix honors. En entrar al saló de sessions, tots els diputats s'aixequen i aplaudeixen.

L'expressió és d'una bellesa extraordinària. —Els ulls d'en Macià no us podria dir quin color tenien i més aviat creuria que variaven a cada punt dintre d'una gamma de tons que anaven de l'ambre al blau, transparència cristallina de l'ambient, governada per un futur intern—, deien les cròniques.

Macià, impecablement vestit amb frac, es disposa a fer el discurs amb una veu lleugerament velada per l'emoció.

«Fa més de dos-cents anys que Catalunya no tenia Corts, suprimides pel primer Borbó, així com totes les institucions polítiques del nostre passat gloriós. I encara, en els dos-cents anys últims de llurs existència eren molt

de tard en tard reunides pels Àustries, passant a ésser, només, una ombra de les Corts glorioses de l'època nacional.»

«Ara anem a reemprendre-les, modernitzant-les i adaptant-les a l'època moderna, més lliures i més democràtiques que les antigues.»

Per raons d'espai, no puc transcriure tot el parlament que va fer, gairebé inigualable, però no puc estar-me'n de subratllar:

«Tots el catalans, els de sang, els de llengua, els de naixement i els de residència, participaran dels avantatges de l'organització autònoma.

Considerem catalans —insistent-hi— tots aquells qui, residents a la nostra terra, conviuen amb nosaltres i senten compenetrats amb els nostres anhels i ideals.»

«Catalans: en aquesta hora, gran hora, hora històrica que posa a les nostres mans una part important del nostre destí, hem de saludar amb alegria plena d'esperança el primer parlament de la nostra etapa autonòmica en el curs de la qual podrem refer una Catalunya políticament lliure, socialment justa, econòmicament pròspera i espiritualment gloriosa». Frases que amb el temps, s'han fet famoses.

De cop i volta, a finals de l'any 1933, el President Macià, és operat d'urgència. El dia 24 de desembre, però, a mesura que transcorre el temps, s'agreuja.

A les 7 del matí del dia 25, perd la darrera paraula i a les 11 hores mor.

Setanta-quatre anys per Catalunya.

L'enterrament s'efectuà el matí del dia 27. Ventura Gassol, en homenatge, en la sessió del dia 29 de desembre de 1933, al Parlament de Catalunya, feu un gran i extensíssim panegíric, en el qual hi digué: «Macià, en aquest sentit, no ha mort. Moren els homes que no deixen res; moren els homes que darrera seu només deixen

el buit i el mal exemple. Els que deixen una obra no moren mai, queda la seva obra. I quan només la deixen començada, encara poden morir menys. Doncs, descansau en pau, Francesc Macià, President de la Generalitat de Catalunya, que ja ho heu vist i que de vós es pot dir el que no es pot dir de gaires homes, que heu mort havent complert allò que era el vostre ideal, que heu mort havent complert la vostra missió. Reposa en pau, doncs, amic de l'ànima, germà d'exili i de viatges, germà de sofrances i de somnis.

Reposa en pau, que Catalunya vigila.»

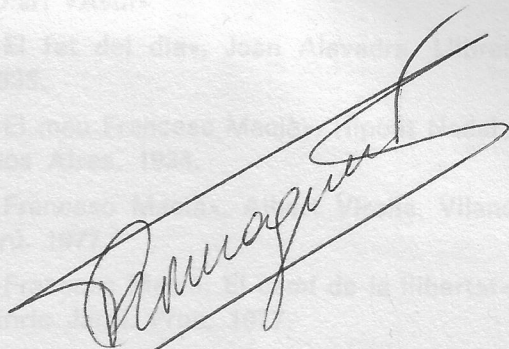
Ja heu vist molt breument la trajectòria de Francesc Macià, i l'obra que com va dir Ventura Gassol, n'hauríem d'ésser legítims hereus. Macià, «l'Avi», una persona quasi perfecta.

Estarem o no d'acord, amb l'exposició feta aquí, però tot absolutament és històric, verificable, no es pot negar. A voltes, em costa de creure com amb un Dirigent, amb majúscula, s'hagi pogut escapolar una gran oportunitat de recobrar unes llibertats arrabassades i al mateix temps unes formes de vida, com la que pregonava amb «la caseta i l'hortet»

Un home, —caut, previsor, ponderat, realista, conservador i tenaç en les seves arrelades conviccions, tanmateix— una vegada sospesats tos els pros i els contres —era home de decisions fermes, sobtades, audaces i fins heroïques...— segons el criteri del seu Secretari Carner-Ribalta. Francesc Macià, un home ric, que quan va conve-nir sacrificà llurs hisendes per l'ideal. No en va, l'anomenaven «el cavaller de l'ideal». El més popular dels Presidents.

Voldria que, almenys per sobre, poguéssiu fer una rigorosa valoració de l'actuació de Francesc Macià i Llussà, i hi meditessiu.

No voldria acabar com en la conferència donada al Casal Català de Buenos Aires, l'any 1934, per Hipòlit Nadal, quan va dir: «Quan hi tornarà ha haver un altre Francesc Macià a Catalunya?»; sinó com Marc-Aureli Vila, a la revista del Centre Català de Caracas, quan va escriure: «Si guem lleials a Macià essent-ho a la seva obra». Personalment afegiria que, quan a llarg termini s'assoleixi, indubtablement, l'objectiu de Francesc Macià: CATALANS, SA-PIGUEU FER-VOS DIGNES DE CATALUNYA.

A handwritten signature in dark ink, slanted upwards from left to right. The signature is highly stylized and cursive, appearing to read 'Romaguera'. It is enclosed within a simple, slightly irregular rectangular frame.

JORDI ROMAGUERA i CUBEDO

L'HOSPITALET, 13 DE DESEMBRE DE 1981

D'aquest llibret FRANCESC MACIA, se n'ha fet un tiratge de 300 exemplars, tots ells, numerats i dedicats pel seu compilador, com a nadala d'enguany per al bon saber d'amics i coneguts.

Nº 00240

Per als meus amics anglesos
cotolencífils de l'Anglo Catalan
Society, per l'abundosa tasca que
duen a terme a favor de la llengua,
la cultura, i la Nació Catalana.

Amb sinceritat i afecte perquè
compartim una esperança.
Sempre avant. Cap a la independència!

Ben cordialment,
ordi

L'esmentada nadala, que s'ha fet per honorar el 50è aniversari del traspàs del President FRANCESC MACIA; ha estat acabada d'imprimir a les Gràfiques Reven, de la nostra ciutat de L'Hospitalet de Llobregat, el 7 de juny de 1982, diada en què s'escau el 342è aniversari de l'esclat de la guerra, dita dels Segadors.